

*Бугайова М.**

ПРОГНОЗ ЕКОНОМІЧНИХ НАСЛІДКІВ ПРИЙНЯТТЯ НОВОГО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Наразі актуальним є питання чи новий податковий кодекс є рукою допомоги підприємницькій діяльності чи черговою спробою уряду поповнити державну казну за рахунок населення. Дане питання хвилює всіх, кого так чи інакше торкається проблема оподаткування, тобто більшої частини населення.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у процесі встановлення, зміни та скасування податків та зборів в Україні, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів і повноваження їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [5].

Наразі постало питання уніфікації всіх законодавчих та нормативно-правових актів з питань оподаткування та об'єднання їх у єдиний документ під назвою Податковий Кодекс України. На сьогодні вже запропоновано два проекти кодексу – Миколи Катеринчука та Кабміну. Проект Податкового кодексу України, внесений до Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи народним депутатом України Миколою Катеринчуком, орієнтований на збільшення кількості самозайнятого населення. У той час як проект Податкового кодексу, внесений Кабміном - на створення великих підприємств та надання їм пільгового, в порівнянні з малим бізнесом, режиму оподаткування. Перший, не дивлячись на тривалу 5-річну підготовку на першому ж слуханні зазнав фіаско, другий – був відправлений на доопрацювання. Нині проект Уряду прийнятий за основу Податкового Кодексу. Розглянемо, що являє собою даний проект.

Згідно з урядовим проектом нового Податкового кодексу кількість загальнодержавних податків зменшиться із 29 до 17. Передбачається поетапне зниження ставок податку на прибуток підприємств - з 25% до 20%. При цьому місцева влада отримає право додатково підвищувати ставку податку на 5%, і ці кошти залишатимуться в місцевих бюджетах. Також у планах запровадити податкові канікули для малого бізнесу. Скорочується список видів діяльності, за якими підприємці платитимуть єдиний податок [2].

Всі ці зміни, на перший погляд, звучать досить перспективно та переконливо, проте якщо заглибитися в їх сутність, то наслідки їх можуть виявитися досить несприятливими для українського бізнесу. Так, знижується кількість податків та їх відсоткове вираження, проте це торкається далеко не всіх. Податкові канікули до 2015 року будуть надані суб'єктам господарювання, які мають дохід не більше 300 тисяч гривень. Але це стосується далеко не всіх, як обіцялося у передвиборчій програмі президента В.Ф. Януковича. Оскільки це стосуватиметься тільки фізичних осіб – підприємців, без найманих осіб і ті, які надають побутові послуги: ремонт взуття, техніки, перукарські послуги. Але ж це дуже незначна кількість підприємців [2]. У випадку прийняття даного документа буде погіршено

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Шнирков О.І.

умови ведення бізнесу для найдрібніших суб'єктів господарювання. Для підприємців, що стоять на базарах, скасовується фіксований податок, за яким вони існували весь цей час, і залишається чинним єдиний податок. — Однак окрім ставки єдиного податку уряд пропонує підприємцям сплачувати соціальні платежі за себе і найманих працівників за загальними підставами. Це означає — якщо раніше підприємець сплачував двісті гривень єдиного податку, з яких щонайменше 90 йшло на соціальні платежі, то тепер ці двісті гривень повинні будуть сплачуватися до бюджету, а соціальні платежі уряд пропонує сплачувати додатково. За нашими попередніми підрахунками, лише це може вдвічі збільшити податкове навантаження на дрібний бізнес [3].

Щодо середнього бізнесу, то самих підприємців малого та середнього бізнесу бентежать нові норми про єдиний податок. Платити його зможуть лише одиниці, більшість видів діяльності, які обкладалися єдиним податком, тепер віддаватимуть державі податки як великі промислові об'єкти. Тобто втрачається будь-який сенс займатися підприємницькою діяльністю у середньому сегменті економіки, якщо більша частина прибутків буде вилучатися державою. По суті, урядовий кодекс орієнтується на підтримку, як правило, великих підприємств і створення країни, де більшість населення не саме зайняте, а є найманими працівниками. Система податку на додану вартість тільки трішки ремонтується і збільшуються фіскальні функції податкової інспекції та податкової міліції [2]. До переліку видів діяльності, що «вибувають» із спрощеної системи оподаткування, тобто тих, що втрачають право користуватися єдиним податком, увійдуть експортери, імпортери, торгівці підакцизними товарами, власники нерухомості, антиквари, інтернет-торгівці та продавці «секонд-хенду» [4].

Окремо у податковому кодексі прописані умови оподаткування нерезидентів України, що займаються певною підприємницькою діяльністю прямо чи опосередковано на території нашої країни. Будь-які доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України, оподатковуються у порядку і за ставками, прописаними у даному кодексі. Відтак дана ставка становить 15% від доходу нерезидента. Прибутки нерезидентів, отримані у вигляді доходів від безпроцентних облігацій чи казначейських зобов'язань, оподатковуються за ставкою 16%. Сума фрахту, що сплачується резидентом нерезиденту за договорами фрахту, оподатковується за ставкою 6%. Страхові компанії, що надають послуги нерезидентам країни, повинні сплачувати податки від внесених сум відповідно 0% - у межах договорів із обов'язкових видів страхування; 4% - у межах договорів страхування ризиків за межами України, коли виплати здійснюються на користь нерезидентів; 12% - в інших випадках. Резиденти, які здійснюють виплати нерезидентам за виробництво або розповсюдження реклами про такого резидента, під час такої виплати сплачують податок за ставкою 20% суми таких виплат за власний рахунок. У разі коли нерезидент провадить свою діяльність не лише в Україні, а й за її межами, і при цьому не визначає прибуток від своєї діяльності, що ведеться ним через постійне представництво в Україні, задля уникнення подвійного оподаткування сума прибутку, що підлягає оподаткуванню в Україні, визначається на підставі складення нерезидентом відокремленого балансу фінансово-господарської діяльності. У разі неможливості визначити прибуток нерезидента, він визначається органом державної податкової служби як різниця між доходом та витратами, визначеними шляхом застосування до суми отриманого доходу коефіцієнта 0,7. Суми податку на прибуток, отриманий з іноземних джерел, що сплачені суб'єктами господарювання за кордоном, зараховуються під час сплати ними податку в Україні. Не підлягають зарахуванню у зменшення податкових зобов'язань такі податки, сплачені в інших країнах, як податок на капітал/майно та приріст капіталу; поштові податки; податки на реалізацію (продаж); інші непрямі податки [5].

Задеклароване зниження податкових зборів — це, звичайно ж, позитивний момент. Але в нинішній економічній ситуації, зокрема, в формуванні прибуткової частини бюджету, зрозуміло, що відміна якихось податкових зборів має бути компенсована чимось іншим. А відтак планується ввести податок на розкіш, тобто податок на велику нерухомість, на досить дорогі автомобілі та інше [4]. За словами прем'єр-міністра М.Я. Азарова, цей різновид податку існує в усіх європейських країнах і є цивілізованою нормою. Він зазначає, що, зокрема, податок на нерухомість стане внеском багатих людей у спільну казну. Надходження від податку на нерухомість підуть до місцевих бюджетів. У свою чергу юристів бентежить база оподаткування. Об'єктом оподаткування є тільки житлова нерухомість, що дозволить платнику легко уникнути оподаткування. Також планується ввести податок на доходи від депозитних вкладів [6].

Даний Податковий Кодекс планують прийняти вже цього року, щоб вже по ньому формувати бюджет на 2011 рік. Розробники проекту податкового кодексу впевнені, що всі їхні нововведення додатково поповнять держбюджет на суму 1,1 мільярди гривень внаслідок зміни системи адміністрування податків, зборів і податкових платежів. Також держбюджет додатково отримає 1,3 мільярди гривень внаслідок змін системи плати за землю [2].

Отже, позитивними сторонами цього документа, виходячи з того, що нам відомо, можна вважати поступове зниження податкового тягаря на бізнес, використання сучасного податкового інструментарію (наприклад, податок на нерухомість), усунення більшості лазівок ухилення від податків (у тому числі, через єдиний податок). А ось критичні оцінки пов'язані, в основному, з прагненням підсилити чисто фіскальні і адміністративні підходи до податкової політики [7].

Література

1. <http://ru.proua.com/inform/623.html>
2. <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5690760,00.html>
3. <http://www.day.kiev.ua/299670>
4. <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/09/6/247200/>
5. Урядовий проект Податкового Кодексу України, стаття 1, 103-108, 160.
6. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2010_06_17/JF50T00I.html
7. <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2010/09/11/209166>